

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเชิงธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility for Small and Medium Business Enterprises)
ชื่อผู้เขียน	ธัญมณีนันฎณีย์ พาณิภัก (Miss Thanmanustanan Phaniphuk)
แผนกวิชา/คณะ	วิชาสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิมล โรมรัตนพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระเดช ฉายอรุณ
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับความรับผิดชอบต่อสังคม” นี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย เนื่องจากในปี 2548 มีจำนวนถึงร้อยละ 99.5 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมและการจ้างงาน เป็นการป้องกันการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540-2541 เกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขาดศักยภาพในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจเสรีทางการค้า รัฐบาลจึงส่งเสริมยุทธศาสตร์ทางด้านการพัฒนาและการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการพัฒนาตามมาตรฐานสากลและมุ่งเน้นการเจริญเติบโตภายใต้สังคมที่มีคุณภาพมีภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตลอดจนการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ จึงมีการแสวงหาทางเลือกใหม่เพื่อแก้ปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้นทฤษฎีวิสาหกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้นำไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจแบบยั่งยืน

ในการศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี การออกแบบ รูปแบบวิสาหกิจ และการบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลในกระบวนการธุรกิจ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าความรู้ความ

เข้าใจของผู้ประกอบการหรือผู้บริหารระดับสูงต่อแนวคิด รวมทั้งเกณฑ์ความสำเร็จในการนำแนวคิดมาใช้ โดยการวิจัยแบบผสมและพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ และการสอบถามอย่างมีโครงสร้างและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผู้นำทางความคิด วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จในการนำแนวคิดไปใช้ กลุ่มสนใจแนวคิดและหรือมีการนำไปใช้

ผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย จำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้แนวความคิดวิสาหกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการกระทำจากส่วนลึกของจิตใจที่ไม่เป็นไปตามกระแสนิยมจากภายนอก เป็นเรื่องคุณธรรมและความสุขที่จะช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้อง พันธมิตรและเครือข่ายทุกระดับ ภายใต้การทำงานด้วยความสมัครใจด้วยกลไกกำกับดูแลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดความสมดุลในกระบวนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและพัฒนา มีกระบวนการเรียนรู้ภายใต้กระบวนการปันส่วนและการมีส่วนร่วมตลอดจนกระบวนการเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์กันจากภายนอก และจากภายนอกสู่ภายใน ทำให้เกิดการยกระดับจิตสำนึกเพื่อการพัฒนา ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งทำงานร่วมกันอย่างสันติและเกื้อกูลระหว่างวิสาหกิจกับชุมชนและสร้างวัฒนธรรมองค์กรเป็นผู้ให้แก่สังคม และเป็นบรรทัดฐานของสังคมในที่สุด ก่อให้เกิดการรวมตัวของอาสาสมัครเพื่อสังคมรวมทั้งส่งเสริมปัญญาอันเกิดจากกระบวนการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ตลอดจนเสริมสร้างการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ย่อมนำมาซึ่งความสุขและความรู้สึกในการเป็นเจ้าของสังคมร่วมกัน ด้วยแนวคิดดังกล่าวส่งผลให้รูปแบบวิสาหกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จะอยู่ในรูปแบบกระบวนการธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะอุตสาหกรรม ลักษณะผลิตภัณฑ์และบริการ นโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กร ที่มีการใช้ทรัพยากรภายในองค์กร โดยองค์กรเป็นผู้ดำเนินการด้วยรูปแบบที่สอดคล้องต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงนำไปสู่การออกแบบกระบวนการธุรกิจที่สอดคล้องกับแนวคิดภายใต้การกำหนดเป้าหมายความรับผิดชอบต่อสังคมสอดคล้องกับเป้าหมายธุรกิจ วิสัยทัศน์ และภารกิจ เนื่องจากรูปแบบอยู่ในกระบวนการธุรกิจนั่นเอง ด้วยแนวคิดที่กำหนดจะต้องมีผู้ริเริ่มและผลักดันให้นำไปปฏิบัติภายใต้ทีมอาสาสมัครและการพัฒนากิจกรรม รวมทั้งโปรแกรมความรับผิดชอบต่อสังคมในกระบวนการธุรกิจ และนำไปปฏิบัติและมีการวัดผลตลอดจนปรับปรุงเพื่อพัฒนา ภายใต้ผู้ประกอบการหรือ

ผู้บริหารระดับสูง เป็นผู้ริเริ่มและผลักดันที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องมีความเข้าใจวิสาหกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริงจากประสบการณ์

ภายใต้การพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้นำจะต้องมีลักษณะให้คำปรึกษากล้าตัดสินใจสู่การเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดี ตลอดจนสามารถสร้างผู้นำในองค์กรทุกระดับให้มีพฤติกรรมเป็นต้นแบบในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ก่อให้เกิดการพัฒนายกระดับจิตของพนักงาน พันธมิตร เครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายใต้กระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วม การเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีการวัดผลความสำเร็จจากการนำแนวคิดไปปฏิบัติ คือ ปัจจัยทางด้านความสุข วัฒนธรรมองค์กร ความต่อเนื่องของโครงการ เครือข่าย และการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถนำความคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ทันทีที่มีสำนึกต่อสังคม เพราะอยู่ในกระบวนการธุรกิจและดำเนินการจากภายในสู่ภายนอกองค์กร ภายใต้ผู้ประกอบการหรือผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ริเริ่มและผลักดันแนวคิดนี้ให้เกิดการนำไปปฏิบัติ เมื่อเกิดวัฒนธรรมภายในองค์กรมีความเข้าใจและพร้อมจะดำเนินต่อเนื่อง ผู้ประกอบการหรือผู้บริหารระดับสูงจะลดบทบาทเป็นเพียงผู้ผลักดันแนวความคิดเท่านั้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังพิสูจน์ได้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่นำแนวความคิดนี้ไปดำเนินงานจะสามารถลดต้นทุน เพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างความภูมิใจให้กับลูกค้าและพนักงาน สำหรับในระดับประเทศควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องนำแนวความคิดนี้ไปใช้ในองค์กรของตนเพื่อความเข้าใจก่อนจะให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พร้อมทั้งทำกิจกรรมส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ขยายองค์ความรู้ที่ถูกต้องสู่สังคมโดยการประชาสัมพันธ์ต้นแบบของการเรียนรู้และยกย่องผู้ทำความดีให้แผ่นดิน